

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT
GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE
PODPORNE JEDNOTE
Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Subscription rates for the United States (except Chicago) \$2.00 per year, Chicago and Europe \$3.00 per year, foreign countries \$4.00 per year.

Advertising rates on application. Manuscripts of communications and articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Member of the Federated Press

Glasovi iz naselbin

V Pueblu se svita...
"Dani se na vzhodu, dani se zahod,
na jugu in severu delavski rod."

Pueblo, Colo. — Tako je zapisal skladatelj pesmi, ki je študiral delavski problem in njegova razvoj. Da, tudi tukaj pri nas v Pueblu se dani. Čas prihaja in kliče ponovno delavce iz trudenega spanja k vstajenju, k delovanju za osvoboditev zatiranih in izkoriščanih. Večkrat smo že čitali in govorili, da znanost in izobrazba prodirata med delavsko maso, če prav so jima nastavljene vse mogoče ovire. Ni ga Hitlerja ne Mussolinija in ne druge nadnaravne sile, da bi ustavile delavski razvoj.

Zaveden iskren delavec ali pa skupina, ki je širila znanje med delavsko maso in ki je šla v boj za boljše delavske pogoje in pravice, je bila dosedaj vselej osovražena in telesno premagana, nikdar pa njen duh uničen. Ponovno in ponovno vstajajo grupe in gredo v boj za delavske pravice a podvojeno silo in še z večjo odločnostjo. Da je res tako so dokazi vse povsod. Tudi vi, sobratje delavci, ki živite tu v Pueblu že več desetletij, ste dokazali in še dokazujete, da ste bili v boju za delavske pravice, za boljši in večji košček kruha, ki je vam pripadal. Bili ste poraženi, ne pa duševno uničeni. Od mnogih sem že slišal, kako so se nekateri borili v tovarni C. F. & I. Co. za priznanje unič. Bili so na stavki po šest, sedem mesecev in še več in na zadnje nič dosegli. Kljub temu niso zgubili poguma do nadaljnjega boja. Ne verjamem, da so vsi taki boreci, a je jih mnogo, ki se ne ustrašijo ničesar, pa naj se zgodi kar hoče.

Slišal sem, da so tukaj organizatorji unije CIO že več časa z namenom, da organizirajo delavce pri C. F. & I. Co. To je podjetje Rockefellerjeve družbe. Pri tem delu jim pomagajo mnogi zavedni delavci. Zraven teh je aktivnih več Slovencev. Pomagajo jim na ta način, da pobirajo okrog delavcev podpise, namreč tistih, ki delajo pri omenjenem podjetju. Sliši se, da so dobili že nad petinsedemdeset odstotkov podpisov za unijo. Precej je tudi takih delavcev, ki so nasprotni uniji, še bolj kot kompanija sama. Poprej sem slišal, da se je marsikateri teh fantov (reprezentantje v kompanijskih unijah) trkal na prsa: jas sem to in to ter se izrazil, ako bi bili vsi taki kot je on, da bi bil že davno svet rešen vse nadlog in vsega zlega. Sedaj, ko jim je dana prilika, da dokažejo, da so vsaj malo tiste ga, kar so včasih trdili, da so, se pa akažejo poblehnega čucka, ki ga pobalji tepe. Če bolj ga tepe, bolj mu kuže roko liže.

Fantje, kateri prejemate cigare od kompanije za vaše umazano razdvajalno delo, vedite in zapomnite si, da cigare so prepojene z nedolžno delavsko krvjo in znojem. Čas bi že bil, da se vam pristudijo in z nesramnim delom prenehate. Ako je v vas kaj sloveškega čuta, poštenja in delavskega ponosa, pristopite v delavsko unijo CIO, v vrste zavednega delavstva. S tem boste pomagali sebi in svojim

otrokom. Tudi vi drugi delavci, ki verujete v organizacijo in se zavedate, da je vam potrebna, vpišite se v unijo. Strah, da bi bili vsled tega od dela odslovljeni, je neupravičen. Nato pa pojdite še med ostale vaše sobrate delavce, naj bodo črni, beli, rumeni, ali karkoli in pridobite jih, da tudi oni storijo enako. Potom skupnega delovanja vam bo vsem skup uspeh zagotovljen.

Naj omenim še to, da se tukajšnja društva in posamezni člani pripravljajo na otvoritev Narodnega doma dne 12. februarja. Za ta dan vlada veliko zanimanje. Pa kaj bi ne, saj bo ta dan eden najzanimivejših v zgodovini slovenskih naseljencev tu v Pueblu. Marsikateri si je že davno želel videti skupno delavsko stavbo, katera bo odgovarjala razmeram in potrebam tukajšnjih delavcev. Z dobro voljo in združenimi močmi, se je končno vse to doseglo. Narodni dom, simbol delavske solidarnosti, je dograjen. Vsa društva in posamezni člani te ustanove ste lahko na njega ponosni. Že prej lepa in prostrana zadržalna dograjeni Narodni dom, bosta krasila vso našo slovensko naselbino. Dvanajstega februarja se bo pravi vsi skupaj zbrali pod skupno streho in veselo kot pravi bratje in sestre proslavili naše plemenito delo. Tudi druge sobrate in rojake delavskega prepričanja izven Puebla vabimo, da nas omenjeni dan obiščejo.

Na programu, ki se prične ob dveh popoldnih, bo uprizarjena igra enodejanka. Slišali bomo dobre govornike. Nastopila bosta dva pevka zbora, Slovence in Prešeren, mogoče bo še kaj drugega. Zvečer nam bo igral Joe Pachekov orkester vesele poskočnice in živahne valčke tako, da se bo vse od veselja in radosti zibalo. Tudi mi starejši, kadar se bomo nabrali ječmenovca in drugih bolj vročih tekočin, se je jim mogoče pridružimo. Jaz sem se že eni za tisti dan priporočil. Rekla mi je, da če ve, kako bo šlo, ker da ima strašno veliko kurja očesa. Kaj je s tem mislila, še prav ne vem, mislim pa, da se me hoče na ta način izogniti. Da ne bo tisti dan takšnih izgovorov, jaz predlagam, da si vsi dan prej kurja očesa porožemo in vsi koruzo porujemo. Kdor je za moj predlog, naj to stori.

Anton Medved, 21.

O smrti člana

Belleville, Ill. — Naše društvo 591 SNPJ je izgubilo dobrega člana Charlesa Lupaka. Dne 22. januarja so ga odpeljali v bolnišnico v East Elizabeth, pet dni pozneje pa je umrl. In s tem je bil rešen vsega trpljenja, katerega je revež mnogo prestal. Pred 16 leti mu je umrla žena in mu pustila tri majhne otroke, sinčka in dve hčeri. Leta 1929 ga je v majhno močno pobilo. Zlomilo mu je hrbtenico in bil je tri leta v bolnišnici. Zdravniki so ga toliko ozdravili, da je še hodil. V poškodovano hrbtenico so mu namestili železno ali

srebrno plato. Vsakdo si lahko predstavlja, kako se človek počuti, ako mu hrbtenico nadomestuje železna ali srebrna plata. Toda on je vse to voljno prenesel. Bil je dober član društva, priljubljen med rojaki in drugim narodom. Vsi smo simpatizirali z njim radi njegovega trpljenja in uljudnosti. Sedaj je rešen vseh nadlog. Globoko so žalje njegovemu sinu in hčerama. — Matt Cankar.

Veseliča društva Bled

Milwaukee. — Društvo Bled št. 19 JPZS priredi veliko kartono zabavo v nedeljo dne 5. februarja v dvorani SBT, pričetek ob 2. popoldne. Vstopnina 25c. Prvovrstne nagrade za vsako o-mizje. Za nagrade so se zavzele članice društva. Vabljeni ste vsi, ki vas veseli zabava s kartami. Frank Poličnik.

O tem in onem iz Denverja

Denver, Colo. — Ko sem se pred nekaj dnevi vračal iz Arizone domov v Denver, sem se ustavil pri mojih prijateljih v Pueblu. Pokramljali smo o tem in onem, nakar so mi pokazali pravkar dovršeno, lepo novo dvorano ali Narodni dom. Povedali so mi, da je bila akcija v teku že nekaj let, toda do soglasja je bila težavna pot. To rad verjamem: Verjamem pa tudi, da "where is a will there is a way". To je ponovno dokazala puebska naselbina, da tam še vedno napreduje. Pred 12 leti so si omislili združeno prodajalno, ki dobro in uspešno napreduje. Tudi dvorana ali dom ne bo slab risiko. Rezultat je, kot rečeno, lepa in privlačna dvorana.

Prvenstvo in zaslugi si tudi tukaj osvajajo nekateri posamezniki, kot je to navada v takih slučajih. Preteklost pa povsod kaže, da je le s skupnim delom, z organizacijo in z dobrim vodstvom iste mogoče priti do cilja. Koliko bom "jaz" sam napravil, koliko kdo drugi sam storil, je zelo malo, vsaj dokler ni diktature.

Puebska naselbina danes torej lastuje združeno prodajalno in lepo dvorano, ki bo v korist in čast naselbini. Tudi je dokaz, da se vsi puebski "fantje" še niso "zmufali" v Rusijo. Voditelji in upravitelji so slovenski društva, med katerimi je glavno društvo Orel SNPJ s svojim odborom na čelu. Otvoritev Narodnega doma se vrši v nedeljo popoldne dne 12. februarja. Ze lim obilo uspeha.

Kar sem videl in slišal v Pueblu, mi je dalo povod, da sem n poti proti domu premišljeval, kaj je vzrok, da smo pri nas v Denverju tako zaostali. V zadnjih 15 letih je vodstvo našega doma marsikaj ljubovalo — združeno, veliko in lepo poslopje s prodajalno spodaj, v gornjem "štuku" pa dvorana. Danes imamo še vedno eno in isto, kar smo nabavili takorekč mimogrede, to je navadni staromodni salon, zraven njega dvorano, ki pa je bolj podobna navadni garaži kot pa dvorani.

Odborniki in zastopniki se snidejo skupaj enkrat na leto, se malo popričkajo, izvolijo nov odbor in se razidejo. Odbor ne nadaljuje s pričkanjem, potem slede resignacije. Ostali odborniki odidejo na farme in v kuhinje. S tem je ves napredek doma slovenskih društev v Denverju zaključen za nedolocen čas. Peter Geshell, 218.

List iz mladik let
Marvill, Mo. — Ker vidim v Prosveti veliko dobrega, bom pa še jaz nekaj povedal iz mojih mladik let. Je že dolgo, ko sem čital v Prosveti, da bi bilo dobro, da bi se tudi mi tukaj oprijeli take organizacije kot je SNPJ. Pa je vedno tako, da ne moremo nikamor z našim delom, ker farmarja vse jaše, najbolj pa slabe letine. Pa pustimo to, bom raj še povedal, kako sem delal orožno vajvo leta 1903 v Marburgeti na meji bivše Avstrije.

Zame je bilo še dobro, ker sem bil hornist. Hodil smo na datrolo od ene trdnjave do druge, od Marburgete do Fliča — skozi Predil in Pontabel. Tam je bila velika livarna za svinec in tudi velik rudnik. Ko smo bili nekega dne meseca maja na patroli — šest mož in četovodja — je bilo še veliko snega. Ko smo prišli v Pontabel, je bila že noč. Lačni smo bili kot lovski psi, toda imeli smo še dolgo pot do Marburgete. Pa nam reče naš vodja: "Hudiča, saj nismo psi. Se bomo nekoliko ustavili in dobili kaj za pod zob."

Zavili smo v neko gostilno, kjer je bilo veliko rudarjev, ki so tisti dan imeli plačo in so nas lepo pozdravili. Vsedemo se za mizo in takoj smo imeli štefan piva, ki so ga menda plačali knapci. Ampak mi smo bili lačni. Naš četovodja pravi, da bi rajši videl meso in kruh kakor pivo. Nafakarica, ki je bila zelo lepa, hitro pravi, da se bo tudi to dobilo. Ko smo se najedli in napili, je bila ura devet zvečer, ko bi morali že biti v Marburgeti, toda smo prišli tja šele drugo jutro ob šestih. Zadržala nas je lepa natakarica, katero je četovodja polem s sabo vzel in ne vem kolikokrat sta med potjo počivala.

Ko smo drugo jutro prišli v Marburgeto, smo morali posamezno pred našega poveljnika, ki nas je pestil, kje smo bili. Po pravici ni nikdo povedal. Vsi smo lagali kolikor se je dalo; je celo višarsko Marijo smo položili na pomoč, da smo bili pri nji, pa je še videli nismo. Poveljnik nam je zagrozil s kaznjico, ko doslužimo svoj rok, toda je vse pozabil. Drugega nismo napravili, kot da smo knapom odvlekli lepo kelnarico. Jacob Lipovšek.

Razgovor "pod lipo"

West Allis, Wis. — Sedaj imamo dovolj časa, da prebiramo dobre knjige in poudčne časopise, ker zunaj sneži kot z loigone. Zimo smo imeli do selaj kot smo jo sami hoteli, brez snega in ne mrzlo, da je človek je težko ostal v hiši. Ko to pišem, mam pa že sedem palcev snega in znanstveniki ga obetajo še več.

Torej za nas grešne zemljane in "lopove", kakor nas imenuje Lone Grdina — bog mu grehe odpusti — je pravi čas, da dobimo več luči in pohitimo ven iz nazadnjaške teme s tem, da bemo poudčne knjige, Prosveto, Proletarca in Cankarjev Glasnik. Posebno slednji prinaša tačo gradivo, da je vse za pričati. Jaz iz srca priporočam, da se mora naj si poleg omenjenih listov naroči tudi Cankarjev Glasnik. Kjer se pa naši čitatelji radi slabih razmer ne morejo posamezno naročiti, naj si naši zastopniki gledali, da gre vsaka izdaja od hiše do hiše. Kadar jo ta prečita, naj jo da drugemu. Ko se razmere izboljšajo, se bodo tudi drugi naročili, ker jim bo revija deloma znana. Jaz sem poskusil s tem načinom, ki se je posebno dobro obnesel pri naših ženskah. Čele šanke so si prepisavale iz C. G., ker so vedele, da morajo revijo vrniti. Upam, da s temi vrsticami ne bom razžalil našega angela v metropoli. Saj smo potrebni več luči in čas je že, da zapustimo temo, v katero nas je vklenila nazadnjaška struja s strašenjem po smrti, da si sama prav dobro ve, kadar je človek mrtev, da se zanj neha vse. Toda voditelji mračnjaštva nočejo tega priznati, oni se hočejo zajedati v druge, oni hočejo piti kri iz teles nezavednih in bogaboječih ovčic. Če jim pa kdo v podučljivem in priljubljenem listu popošteno pove, se prično zvijati in kličejo na pomoč cerkve, vero, Boga in povrh še predsednika Združenih držav, ker bi se radi skrili, da bi ljudstvo ne spoznalo volka v ovčji obleki. Daleje na 2. strani.

Kurjava v našem telesu

Metulji in neštete druge žuželke imajo, kor znano, posebno nagnjenje za sonce. Čas se zmrzali, obsedijo na kakšni veji in otrpnejo. Znanost je našla vzrok za to vedenje: vse žuželke potrebujejo precej visoke temperature.

Ljudje smo v tem oziru po naravi bolj opremljeni. Regulacija telesne toplote je sila pri vseh sesalcih dobro urejena, pri človeku pa še posebno, tako da je v tem eden izmed vzrokov, ki so napravili človeka za gospodarja zemlje.

Vloga enakomerno delujoče "centralne kurjave" v našem organizmu radi podcenjujemo. Ker našimo, da se lahko s primerno obliko varujemo vseh temperaturnih razlik. Ta delovanje ni pravilna. Če bi naše telo samo skrbelo za svojo enakomerno temperaturo, bilo nemogoče, da bi nešteti ljudje delali v vseh tih ozemljih ob temperaturi 45 in več stopinj, pri čemer pa se jim telesna temperatura okrog 37 stopinj ne spremeni.

Ta enakomerna telesna toplota je v glavnem posledica dveh činiteljev: notranjega, to je toplotne produkcije, ki jo povzročata delovanje mišic, srca presnove itd., ter zunanjega, to je oddajanja toplote. Treba je neverjetno zamotanega sodelovanja najrazličnejših organov in funkcij našega telesa, da se temperaturne razlike v telesu stalno izenačujejo. Če se počmo ali če šklepetamo od mraza z zobmi, če vročini vodo pijemo in v mrazu bolj nego običajno jemo, če dobimo kurjavo polt ali od mraza pobleđimo, nam je videti v tem le nekoliko poljubno izbrani ukrepi, s katerimi vzdržujemo telo brez našega sodelovanja svojo "centralno kurjavo" v redu.

V šoli smo se učili, da je poraba toplote pri izpuhtevanju vode razmeroma precej velika. Naše telo se s tem okorišča. Pri potenju la puhti mnogo vode na koži in to odteguje telesno vročino, ki bi mu škodovala. Sedaj tudi razmimo, kakaj nas potoki znojka, ki jih izgubimo pri kopeli, niti najmanj ne ohladijo. Učeni znojenja, ki temelji na ohladitvi zavoljo izpuhtevanja, nastopa le tedaj, če tekočina izpuhtevanja res na naši koži sami.

Najvažnejši del "kurjenja" gre na račun mišičnega dela. Celo če človek popolnoma počiva, dajejo presnove v mišičju dve tretjini potrebne toplotne produkcije, dočim gre ostala tretjina na račun notranjega delovanja srca, dihanja in presnove.

Če ta toplotna produkcija ne zadostuje, da dav vpreže telo še druge možnosti. To sta n. g. kurja polt (z zravnanjem dlačic se skuša te zavarovali proti oddajanju toplote) in tresenje, pri kateri si skuša telo s povečanim delovanjem mišic priskrbeti toplote. Močne ohladitve, ki telo seveda predojo ne more vzdržati, to nam dokazujejo primeri zmrznjenega pozimi in primeri plavčev, ki so umrli, ker so se mudili predolgo v hladni vodi. S primerno obliko pa človek ohrani mnogo toplote, ki bi je telo samo s svojimi pripomočki ne moglo obdržati.

Aretirani "hudici"

Policiji v Vilni je uspelo prijeti "hudica mega". Šlo je pri tem za sina nekega kmetski ki je bil vdovo po bogatem Američanu oslepan za visoko vsoto.

Vsako noč je potrkal na okna stanovanja, katerem je vdova sama prebivala. Ko je potrkala ženska neke noči okno odprla, je gledala zunaj vladarja pekla v grozotnem sijaju. Vrag ji je začel pripovedovati v polnem jeziku o strašnih mukah, ki jih trpi nje ranj. Mož Dominik v peklu. "Bilo bi dobro," je klical peklenšček svoj opis; "če bi zagrela prastarost vrbo ob mlino nekaj denarja. To bi revežu olajšalo muke."

Vdova je bila dovolj praznoverna, da je poslušala hudiceve nasvet. Zakopala je pod vrbo okrog 50.000 din. Čez mesec dni ji je prišel peklenšček povedat, da se pokojni mož počiva v peklu sedaj "kakor doma". Ko pa je hodila v temni noči zopet zakopati tri bankovce pod vrbo, jo je pri tem presenetil mlinski Seveda jo je vprašal, kaj dela, in ko mu je povedala, je obvestil policijo, ki je nato odšla v hišo, kjer je stanovala vdova, in prišla h diča v podstrešju haš v trenutku, ko se je prastarni revežu zahvaljeval za nove darove.

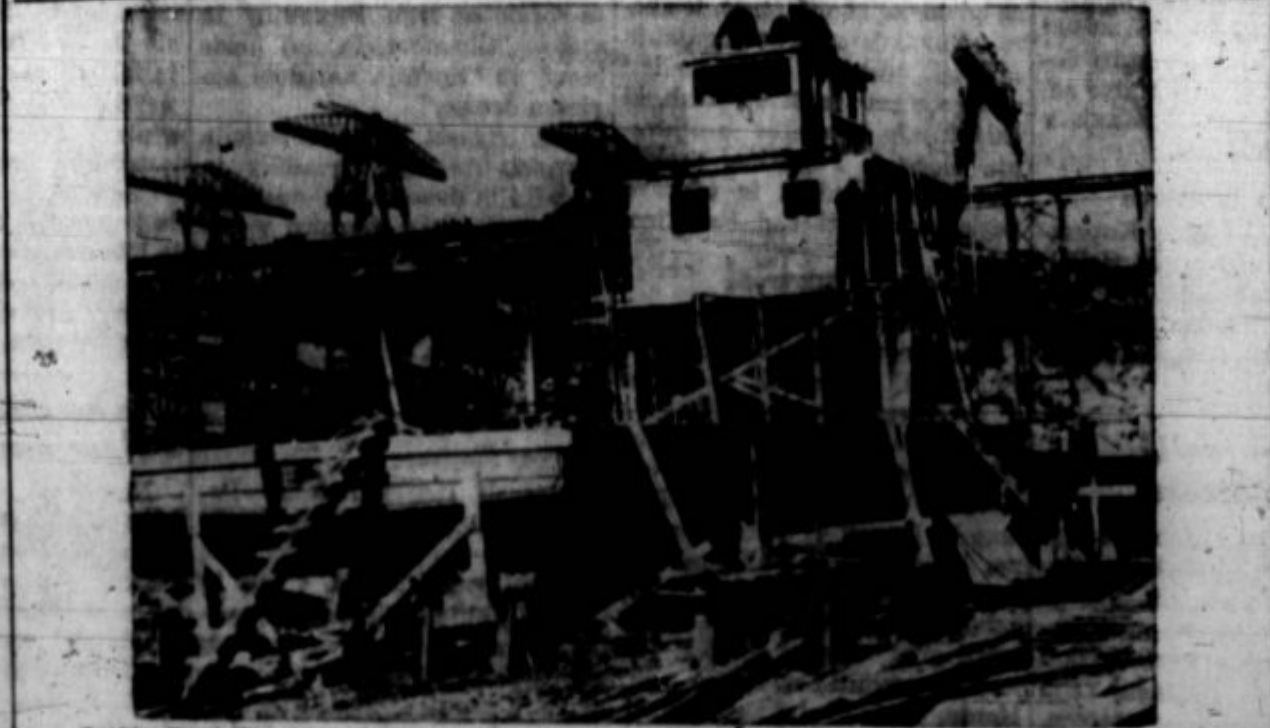
O plešavosti

Večina ljudi, ki so ohranili svoje lase do petdesetega leta, lahko ostane brez skrbi, ker pozneje las najbrž ne bodo izgubili.

Med Indijanci ni plešastih ljudi. Plešavost je navadno znamenje splošno slabega zdravja. Na eno plešasto ženo odpade povprečno deset do sto plešastih moških.

Z raziskovanjem po raznih kazenskih sodnih ugotovitvah, da se zločinci bolj nagibajo k plešavosti kakor pošten ljudje. Nedavno je neki učenjak trdil, da se lahko doseže pospešena rast las, če razdražimo možganske žleze. Poizkusil, ki naj bi bili to dokazali, se pa niso prav posrečili. V zavesti za umobolne ni prav nič manj plešastih ljudi kakor kje drugje.

Ljudje najhitreje izgube lase na temenu, je tam obtok krvi najpočasnejši. Makulirani izpadejo lasje okoli ušes ali na vratu, ker se kri zelo hitro pretaka. Ljudje z gostimi lasmi so telesno vzdržljivi kakor njihovi plešasti tovariši.

Ladja Paul Bunyan, katero gradijo pri jez. Grand Coulee ob reki Columbij v državi Washington.

Novice z starega kraja

Slovenije EG IZGINJA, VOĐE NARASČAJO

Ljubljana, 17. jan.
Tople sapa so preko noči začele padati snežene in ledene sklatilnosti, ki so v mnogih krajih privedle do velikega števila nesreč. V mnogih krajih je padlo toliko snega, da so morali avtomobili stati na strani. V nekaterih krajih pa je padlo toliko snega, da so morali avtomobili stati na strani.

Zaradi hudega mraza so tudi poledenele vse ceste, zlasti proti Trstu, in se je na njih pripetilo več manjših nezgod, zlasti avtomobilistom.

Požar na Bukovem

Gorica, jan. 1939. — Dne 12. jan. je nastal požar na Bukovem pri Cerknem na posestvu Antona Spika. Kakor kaže, je prišlo goreti v dimniku hiše. Požar se je naglo razširil na vse poslopje in še na sosedni hlev. Obe stavbi sta pogoreli. Uničenih je bilo več sto stotov sena, poljsko orodje in poginilo je tudi nekaj svinj ter dva vola. Gasilci iz Cerknega so si zamažali oči s hrano. Po požaru prizadevali, da bi požar omejili. Ogenj je Špiku napravil za 30.000 lir škode.

DROBIŽ IZ PRIMORJA

Dekani. — 90-letna Ana Lenardon iz Dekanov se je na gladkih tleh spodrsnila in padla ter se ranila na obrazu. Odpeljali so jo v bolnišnico, kjer je zaradi nastopivših komplikacij čez nekaj dni umrla.

Gorica. — Umrli je, kakor pišejo listi, najstarejši gorški župan Josip, stanujoč v ul. Sv. kmetovalca. To je bil 97-letni Mavra.

Trst. — Neznanci so napadli Alojzija Spagirič, staro 30 let. Ranili so jo po vsem telesu. Oblasti poizvedujejo za slučaj.

Trst. — Pred sodiščem sta bila oproščena Ivan Vivoda in Jurij Prester. V obtožnici sta bila obdolžena, da sta igrala hazardne igre z otroci na nekem travniku izven mesta.

Trst. — Ker so pretepli Bogata Josipa na Kontovelu in se mu predstavili za policijske agente so bili pred sodiščem oboje: Rupel Marij in osem mesecev zapora. Štoka Stanislav in Daniel Emilij vsak na 6 mesecev zapora.

Trst. — Na železnicah so sedaj uvedli nove odredbe o načinu odhoda vlakov. Odslej ne bodo kondukterji živigali in ne lokomotiva; temveč bo samo železniški uradnik dal s posebno palčico znamenje za odhod.

Trst. — Nov dok za ladje bodo zgradili v ladjedelnici pri Sv. Andreju. Ta potreba se je že delj časa opazila, ker so morali večje ladje za dokočna dela poslati drugam.

Trst. — Izvršili so kolavdiciske poskuse z ladjo "Fede" (12.000 reg. ton), ki je bila spuščena v morje za časa Mussolinijevega obiska v Trstu.

Trst. — Umrli so Sosti Ivan 73 let, Verbajc German 25, Svetina por. Lahajnar Marija 67, Bone Katarina 81, Poropat vd. Cerkenik Marija 69, Mrevlje Evgenij 50, Žiberna Jurij 9, Kralčić Anton 32, Sodnik Karmela 29, Besednjak Karlo 65, Kozlovčič Avrelja 15.

Trst. — Pri sv. Mariji Magdalena se je polil s kropom 4-letni Marij Zadnik. Prepeljali so ga

Vremenske neprilike
Bistrica, jan. 1939. — V okolici je zapadlo v decembru veliko snega, zlasti pa na tleh. Ker razsaja to vedno tu-močna burja, je ponekod znela na kupe toliko snega, da je ponekod cestni promet popolnoma ustavljen. Na pivski cesti med St. Petrom in B. Bistri-

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje z 2. strani.)

V neki decembrski št. Glasu Naroda sem videl Grdinov spis, priobčen na uredniškem mestu. Ta arhangelj hvali in daje priznanje piscu kolone "Pod vaško lipo", ker je baje lepo opisal Jugoslavijo in A. Korošca, čes da je slednji obvaroval državo, da je niso razkosali. Sploh da je avtor v "Pod vaški lipo" lepo opisal razne zasluge vsega notranjega ministra A. Korošca. Kaj je bilo "pod vaško lipo", ki se je Grdini tako dopadlo, ne vem; vem pa, da tistega ni bilo, da je delal bivši minister roka v roki s fašističnim režimom, ki tlačil nad četr milijona naših bratov na Primorskem in jih raznaroduje. Ne vem koliko je avtorju "vaške lipe" do Grdinovega hvalisanja. Prejšnje čase bi mu gotovo ne bilo, če se je pa sedaj toliko spremenil; tedaj pa gliha skup štiriha.

Če bi bil bivši minister Anton Korošec res tako dober za slovenski narod in sploh za Jugoslavijo, bi ga bil ljubi bog vendar obvaroval, da bi ga ne bila Sicer bi bilo po moji sodbi bolj, odnesla prva sapica iz Berlina, da bi tak človek, ki je povrh še duhovnik, nikdar ne imel odgovorne pozicije v kakšni vladi. Kdo je že kdaj slišal, da je kakšen duhovnik kaj dobrega naredil za ubogo ljudstvo? — Vsaj redki so.

Mednarodne strokovne organizacije za prehrano španskega ljudstva

Reuter poroča: Mednarodna strokovna zveza in njej priključeni mednarodni strokovni sekretarijati so zbrali od julija 1936. do konca 1. 1938. 35 milijonov frankov za prehrano španskega prebivalstva. Strokovne organizacije v Angliji so dale 14 milijonov frankov, na Švedskem 6 milijonov, v Belgiji 5 milijonov, na Nizozemskem 2 milijona in v Franciji 1 milijon frankov.

Od celokupne vsote je bilo porabljeno 33 milijonov frankov in sicer: 17 milijonov za živila, 4 milijone za obleko in čevlje, 1 milijon za milo in tobak, za zdravila in vzdrževanje ene bolnice 4 milijone frankov.

Razen tega so prispevale organizacije v posameznih državah še posebej za preskrbo španskih otrok in sirot: v Angliji 7 milijonov za otroške kolonije v Kataloniji, na Holandskem 2.2 milijona frankov za vzdrževanje treh otroških kolonij na Francoskem, v Franciji pa 9 milijonov frankov za nakupe, ki so jih dirigirali naravnost v Španijo.

Vsega skupaj so izdale mednarodne strokovne organizacije, začlane v mednarodni strokovni internacionalni v Parizu, 80 milijonov frankov.

V provincah Katalonija, Valencija, Alicante je bilo od početka vojne do konca 1938. razdeljenih med prebivalstvo 13.000 ton živil. 56.000 šol. otrok dobiva dnevno po en četrt litra mleka na stroške te mednarodne podpirne akcije.

1000 sirot in invalidov vzdržuje zveza angleških rudarjev, ki je izdala doslej v ta namen 10.000 funtov šterlingov (en funt šterling je 245 din). Pripravljeni pa je vzdrževati do akcije še tri leta, kar bo zneslo nadaljnjih 30.000 funtov šterlingov.

V mednarodni bolnici v Onteniente je šest zdravnikov, 26 strelčin in do 860 ranjencev.

V glavnem se pošilja v Španijo: meso, moka, krompir, kondenzirano mleko, čokolada, sladkor, riž, zelenjava, testenine, kakaosir, milo, tobak itd.

Geslo mednarodne delavske akcije je: človečnost proti barbarstvu! — D. P.

Ob Lincolnovem rojstnem dnevu

Abraham Lincoln, ameriški samouk-velikan (12. februarja 1809—15. aprila 1865)

V tok življenja Abrahama Lincolna, 16. predsednika Združenih držav, so vpleteni nekateri izmed najpomembnejših dogodiljev v ameriški zgodovini. Boril se je z uspehom za odpravo človeškega suženjstva, katerega obstoj je ogrožal čut pravčnosti mnogih Amerikancev in je bil v ostrem protislovju z osnovnimi načeli izjave neodvisnosti. Boril se je, da se ohrani celotnost Združenih držav, in ohranil je narodno edinstvo, pretrgane od krvave državljanske vojne.

Njegov dramatični povzdigi iz skromnih začetkov, njegovo poudarjanje narodnega edinstva, njegova liberalna socialna filozofija in končno njegova tragična smrt po morilčevih krogih — vse to je prispevalo k temu, da je Abraham Lincoln postal ena izmed najbolj znamenitih postav v ameriškem življenju.

Rodil se je v koči iz hlobov v Harding county v državi Kentucky. Oče mu je bil kmet pionskega pokolenja, malone nepismen. Njegova mati je bila tudi skromnega rodu, a izredno nadarjena in značajna — znal

in je hotel druge uradnike sam imenovati, kar pa mu je delegacija preprečila.

Po milvaški konvenciji je bila sklicana seja našega lokalnega Vrsila se je v SND na St. Clairju. Po prečitaju računov in nekaterih drugih stvari je eden od nas Slovencev vstal in predlagal, da naši delegati poročajo o konvenciji. Predlog je bil sprejet z veliko večino, ker vsakdo bi rad vedel, kaj smo poslali 12 delegatov v Milwaukee. Toda ko bi imelo priti poročilo delegatov na dnevni red, je vstal Homer Martin, se s predsednikom naše unije nekaj pogovoril in namesto delegatov nam je začel on govoriti, kako bo on zdaj iztrebil vse komuniste in socialiste. Nekdo mu je začel ugovarjati, narkar je nastala zmešnjava, toda on je naprej pridigoval. Začel je govoriti pred tretjo uro popoldne in dve uri pozneje je še govoril. Ob petih so ljudje pričeli odhajati iz dvorane. Pomislite: unijška seja, pa si vzame predsednik dve uri za svoj govor samo zato, da ljudje ne izvedo resnice. Od takrat nam ni prišel več pridigovat v Cleveland.

Zdaj pa je skoraj ves glavni odbor UAWA komunističen, samo Homer Martin in par njegovih kimovcev so še all right. Martin skoraj še ni videl tovarne od znotraj, toda on zna vse, tisti mošče, ki so pustili vsvojo moč pri delu, trdem delu, pa ne vedo nič. Prav so imeli stari ljudje, ko so govorili, da bo na svetu takrat slabo, kadar bo jajce vedelo več kakor kokos. Torej delavci, ne sledimo tistim, ki znajo dobro govoriti, marveč sledimo tistim, ki nam hočejo dobro.

Frank Celin, 142.

Yreme za smučarje
Crested Butte, Colo. — Tukaj nas je precej Slovencev, toda se je malokdo oglašal iz naše naselbine. Posebnih novic ni, je vse bolj po starem. Kar se tiče dela, še ne moremo godrnjati, ker z nami delodajalci še precej dobro postopajo. Koliko časa bo tako šlo, ne vemo.

Posebno pa nas zadovoljuje narava, ki nam je dala lepo zimno. Snega je le toliko, da so smučarji zadovoljni. Ob večerih in posebno ob nedeljah so vsi klanci polni smučarjev. Nekateri imajo sani, drugi skije, tretji tobogane, ki so najbolj priljubljeni. Zanimajo jih je opazovati, ker gredo drug čez drugega.

Na 21. januarja smo šli k igri v šolsko dvorano. Predstavo je priredilo tukajšnje varnostno društvo (safety chapter). Bill smo zadovoljni s programom, potem pa je bil ples in vse se je vrtele. V igri sta nastopila tudi dva člana mladinskega oddelka društva Planinski orel 397 SNPJ, ki sta pravi izvrstno igrala. Ta dva člana sta Marvin Karpshin in Sherly Vaughn.

J. Tezak, tajnik.

je čitati, ne pa pisati. Mladi Abraham je pohačal šolo skoraj leto dni. Učil se je za mnogo sam, ker je posvečal čitanju vaak trenotek počitka od težkega poljedelskega dela.

Ko je bil dvajset let star, je zrastle od izredno visoke postave, skoraj 6 nog 4 inče, in o njegovih krepkih mišicah so sosedje radi govorili. Poskušil je to in ono obrt, dokler se ni končno posvetil pravnstvu in politiki; bil je poprej nekoliko časa drvosek, brodar na reki Misissippi, trgovski pomočnik in vojak. Ko se je nastanil v Springfeldu, Illinois, je začel učiti se prava in postal je odvetnik v starosti 27 let.

Ni pa nikdar postal pravniški učenjak. Svoj prosti čas je posvečal splošnemu čitanju, zlasti zgodovine in narodnega gospodarstva. Izurjal se je v angleški slovnici in v jasnem in živahnem izražanju ter tako postal mojster angleščine. Večbal se je v govorništvu in postal sijajen in prepričevalen govornik.

Suženjsko vprašanje je tedaj razburjalo deželo. Južne države so pridelavale bombaž in tobak na velikih plantažah, obdelavanih od sužnjevc, in amatrale so suženjstvo za podlago svojega gospodarstva. V severnih državah ni bilo sužnjevc. Mnogi ljudje na severu so obojalsi suženjstvo iz človeških in gospodarskih razlogov, čes da sistem južnih plantaž zdrži raste celokupnega naroda. Vsak čas, kadar je šlo za priključitev nove države, je bila ostra borba v kongresu, ali naj se dovoli novi državi imeti suženjstvo ali ne.

Lincoln je postal glavni zagovornik proti suženjstvu. Bil je kandidat za federalnega senatorja leta 1858. Njegove javne debate s protikandidatom Stephenom A. Douglassom, so razglasile njegovo ime širov vsega naroda; četudi je pri volitvah propadel. Dve leti kasneje ga je novoustanovljena republikanska stranka imenovala za svojega predsedniškega kandidata in je bil izvoljen.

Njegova zmaga je bila znak za odpad južnih držav. Odpoklicale so svoje kongresnike in ustanovile svojo lastno vlado pod lastnim predsednikom Jeffersonom Davisom. Sledila so štiri leta uničevalne in krvave državljanske vojne, Civil War. Dne 1. januarja 1863 je Lincoln izdal zgodovinski proglas, Emancipation Proclamation, ki je osvobodil vse sužnje. V juliju iste leta se je vršila največja bitka te vojne, pri Gettysburgu v Pennsylvaniji, v kateri je bila vojska konfederacije poražena. Od tedaj je bila usoda Juga zapečatena in l. 1864 je bil Lincoln zopet kandidat za predsedništvo. Bil je izvoljen z velikansko večino, kar je dokazalo, da je bilo ljudstvo za njim. V aprilu l. 1865 se je uporniška vojska pod generalom Leejem udala. Vojna se je končala, suženjstvo je bilo odpravljeno in Unija ohranjena. Veliko veselje je zavladalo po severnih državah. To veselje se je pa nenadno spremenilo v narodno žalje, ko je morilec dne 14. aprila 1865 zvečer ustrelil predsednika, ko je prisostvoval gledališki predstavi v Washingtonu.

Lincolna ni bilo več, ali njegova dela so ostala. Ohranil je Združene države in odpravil madež suženjstva. Njegova socialna filozofija pa, njegova velika vera v ljudstvo, njegovi krasni govori ostanejo inspiracija za vekomaj.—FLIS.

Anglija plača odškodnino za izgubo življenj

London, 1. febr. — Finančni minister John Simon je večer naznanil, da bo vlada plačala odškodnino za izgubo življenj in uničenje lastnine v slučaju sovražnega napada iz zraka. Separatna zavarovalnica bo krila trgovce in skladišča municije ter drugega bojnega materiala.

Španski poslanci na tajnem zborovanju

Figueras, Španija, 1. febr. — Španski parlament se je sestel v tajnem zasedanju "nekje v Kataloniji", da razpravi o načrtih odpora proti fašistom. Kraj, kjer so se zbrali poslanci, ni omenjen zaradi bojzani pred fašističnimi napadi iz zraka.

Policijska preiskuje vas v bližini Jeruzalema, Palestina, kjer so arabski teroristi iz zasede strljali na avtomobil, v katerem se je vozil Charles Tegart, načelnik angleške policije.

